

KONFERENCIJA "STRATEGIJE RAZVOJA SKRBI ZA STARIJE OSOBE U REPUBLICI HRVATSKOJ"

Dubrovnik, 22. – 24. rujna 1999.

U Dubrovniku je od 22. do 24. rujna 1999. u organizaciji Nacionalnog odbora za obilježavanje 1999. Međunarodne godine starijih osoba Vlade Republike Hrvatske, Visoke zdravstvene škole u Zagrebu i Ministarstva rada i socijalne skrbi održana Konferencija pod nazivom "Strategije razvoja skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj".

Prateći globalna demografska kretanja u svijetu Ujedinjeni narodi su se suočili sa spoznajom da svijet u cjelini vrlo brzo stari i da se sve više nameće problem zbrinjavanja starih ljudi.

Golem napredak u znanosti, a posebice na području medicine, tehnologije i poboljšanja životnih uvjeta, kao i druge promjene koje su se događale tijekom 20. stoljeća, imale su za posljednicu, između ostalog, i produženje životnog vijeka te povećanje ukupnog udjela broja ljudi starijih od šezdeset godina. Prema procjeni Ujedinjenih naroda na svijetu je 1950. godine bilo oko 200 milijuna stanovnika starijih od 60 godina, da bi njihov broj do 1975. godine porastao na 350 milijuna, a procjenjuje se da će ih 2000. godine biti 590 milijuna. Istodobno starija populacija sama po sebi stari. U drugoj polovici 20. stoljeća životni vijek se produžio za nekoliko godina. Danas u svijetu oko 10% stanovništva starijeg od 60 godina navršava 80 godina, a do 2025. godine taj udio će se popeti na 25%.

To je bilo povod Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda da 1999. godinu proglasi Međunarodnom godinom starijih osoba kako bi ukazala na globalni značaj problematike starenja i skrbi o starijim osobama te usmjerila djelovanje država članica da svoja društva bolje prilagode potrebama svih godišta, odnosno prilagode svoj gospodarski i socijalni razvoj demografskim promjenama.

Slijedeći preporuke Generalne skupštine UN-a Republika Hrvatska je osnovala Nacionalni odbor za obilježavanje 1999. kao Međunarodne godine starijih osoba.

Konferencija u Dubrovniku održana je u sklopu provedbe Programa za obilježavanje 1999. Međunarodne godine starijih osoba koji je donijela Vlada Republike Hrvatske, a podržao Hrvatski državni sabor.

Radi provedbe ovog cilja na Konferenciju su kao referenti pozvani stručnjaci iz različitih oblasti značajnih za skrb o starijim osobama, a među sudionicima su bili predstavnici nadležnih ministarstava, županija te velikih gradova.

Svrha Konferencije bila je ukazati na demografska obilježja Republike Hrvatske i njihov utjecaj na društveni razvoj te utvrditi najvažnije pravce politike skrbi za starije osobe kao i buduće djelovanje u cilju poboljšanja njihovog položaja i kvalitete življenja.

Konferenciji su nazočili i aktivno sudjelovali u njenom radu dr. Katica Ivanišević, predsjednica Županijskog doma Hrvatskog državnog sabora i predsjednica Nacionalnog odbora za obilježavanje 1999. kao Međunarodne godine starijih osoba, ministar rada i socijalne skrbi Joso Škara, predstavnici pojedinih resora Vlade Republike, značajnih za područje skrbi o starijim osobama, znanstvenici i stručnjaci iz područja demografije, zdravstva, socijalne skrbi i sl. te predstavnici županija i većih gradova.

U uvodnom dijelu Konferencije ministar rada i socijalne skrbi Joso Škara i pomoćnik ministra zdravstva dr. Neven Henigsberg dali su pregled stanja, problema i razvojnih perspektiva ključnih djelatnosti za skrb o starima.

Iako su negativni demografski trendovi u Republici Hrvatskoj općepoznati, izlaganje dr. Anđelka Akrapa na ovu temu izazvalo je posebnu pozornost. Dr. Akrap je podacima zorno ilustrirao demografske trendove u svijetu i u Hrvatskoj te upozorio da je dugoročno snižavanje nataliteta primarni uzrok demografskog starenja, ali nije jedini. Hrvatska je u takvo stanje došla i zbog jakih emigracijskih tokova prema inozemstvu naročito nakon Drugog svjetskog rata. Djeca emigranata rođena u inozemstvu evidentirana su kao stanovništvo ove

zemlje, iako ona ovdje ne žive. Ekonomsko iseljavanje se i danas nastavlja, a proces demografskog starenja dodatno je ubrzala i produbila agresija na Hrvatsku. Čitav prostor Hrvatske, a naročito nekada okupirani dijelovi, doživjeli su veliku demografsku eroziju. Procjene broja i dobno-spolne strukture stanovništva Hrvatske i pojedinih županija za sredinu 1998. godine govore da se dramatično povećao relativni udjel starijeg stanovništva na razini Hrvatske, a posebice u velikom broju županija koje su još od kraja šezdesetih godina zahvaćene depopulacijom. Relativno je velika koncentracija starijeg stanovništva u malim seoskim naseljima s vrlo malom gustoćom naseljenosti, što dodatno otežava socijalnu i zdravstvenu skrb starijih osoba. Hrvatska sve brže demografski stari, što sa sobom nosi brojne implikacije na gospodarsku i socijalnu politiku.

O socijalnoj politici Republike Hrvatske na prijelomu stoljeća govorio je dr. Siniša Zrinščak. On je s jedne strane upozorio na trendove u socijalnoj politici u svijetu, a s druge na njene domaće, unutrašnje determinante.

Dr. Mladen Havelka dao je prikaz potreba i mogućnosti uvođenja novih modela cjelovite skrbi za starije ljude u Hrvatskoj. Model koji je predložio polazi od jačanja uloge lokalne zajednice i decentralizacije državne skrbi za starije osobe u upravnom i financijskom smislu, a oslanja se na nevladine udruge, crkvene organizacije, profesionalne servise za razne vrste pomoći u kući, volontere, obitelj i druge čimbenike.

Isto stajalište iznio je dr. Marijan Valković govoreći o socijalnom nauku Crkve za starije osobe: "U brizi za starije trebaju sudjelovati svi, ali obiteljski i teritorijalni princip treba biti u prvom planu". Socijalni nauk Crkve tradicionalno brani stajalište da društvo mora biti jednako pogodno "za sve životne dobi", već prema njihovim specifičnostima. Starije osobe trebaju biti ne samo objekt socijalne skrbi nego i aktivni sudionici gospodarskog i društvenog života.

Ministar rada i socijalne skrbi Joso Škara prikazao je reformu mirovinskog i invalidskog osiguranja.

U prva dva dana tridesetak izlagača obradilo je različite aspekte problema starenja kao što su: utjecaj starenja na gospodarski razvoj i potrošnju, psihosocijalni čimbenici dužine i kvalitete života u starosti i njihov utjecaj na planiranje skrbi o starijima, mogućnosti socijalne skrbi o starijima u lokalnoj zajednici, suvremeni trendovi u zdravstvenoj zaštiti starijih osoba.

U sklopu tema vezanih za zdravstvenu zaštitu dr. Vlasta Vučević je dala vrlo argumentiran prikaz zdravstvene zaštite u ustanovama koje skrbe o starijima temeljen na dugogodišnjoj praksi, popraćen fotodokumentacijom koja govori o tome da zdravstvena zaštita u domovima prelazi okvire primarne zdravstvene zaštite.

Također je bilo riječi o ulozi institucija u skrbi za starije osobe, potrebi razvoja izvaninstitucionalne skrbi, o hospicijskim modelima palijativne skrbi, skrbi o posebnim kategorijama starijih osoba kao što su prognanici-povratnici te starijim tjelesno ili mentalno oštećenim osobama, važnosti tjelesnog vježbanja za starije osobe te ulozi medija u poboljšanju kvalitete skrbi i odnosa prema starijim osobama.

Naglašena je potreba gerontoloških istraživanja u planiranju skrbi za starije osobe.

Dr. Jasminka Despot-Lučanin dala je prikaz prvih rezultata istraživanja "Razvoj novih modela cjelovite skrbi za starije osobe u Hrvatskoj", što ga provode Visoka zdravstvena škola iz Zagreba i Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Trećeg dana doneseni su zaključci Konferencije koji bi trebali poslužiti kao temelj za izradu Nacionalnog programa skrbi o starijim osobama, a bit će objavljeni u Zborniku radova s Konferencije koji je u tisku i bit će promoviran prije isteka Međunarodne godine starijih osoba.

Ana Balaband